



РЕГИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА
 "СТИЛИЯН ЧИЛИНГИРОВ"
 ШУМЕН



ЛИТЕРАТУРЕН
 МАРШРУТ
 "ВЪЗРОЖДЕНСКИ ПИСАТЕЛИ"

ПРОЕКТЪТ СЕ ОСЪЩЕСТВЯВА
 С КОНКУРС НА ФОНД "КУЛТУРА"

Илия Р. Блъсков е роден на 9 февруари 1839 година в семейството на неспокойни и будни учители Рашко Блъсков. Своето прогимназиално образование получава в с. Клисура, Провадийско, където баща му учителства.

През май 1860 г. Илия Блъсков е в Шумен, където взема частни уроци по български език при Добри Войников, по френски при А. Гранитски и престоюва около шест месеца слушател в IV клас на полугимназията. Такова е цялото учение и цялата образование на Блъсков.

Не е без значение за неговото дело, че от 1857 г. до 1900 той е в служба на народната просвета. Става учител в с. Айдемир за период от три години (1857-1860), после се премества в Шумен и от 1 септември 1860 г. отваря училище в Долна махала. В нашия град живее до смъртта си през 1913 г. Както в Айдемир, така и в Шумен той е учител на малки и на големи: държи слова в черкви и в училище при годишните изпити, посещава на празници някои първенци, като поучава, гради с помощта на селяните нови училищни сгради, подготвя по взаимоучителната метода учителски персонал, помага да се отворят в селата на тоя край читалища, библиотеки и черкви, а в Шумен - неделно училище. Съдейства изобщо да се пробуди българщината и да се води мирна борба срещу гръцкия и влашки език. В Шумен е и един от основателите на читалище "Напредък", 1867/1868 г. Работейки при най-неблагоприятни условия, при липса на пособия и помагала, както всеки учител тогава, той не изменя на просветния идеализъм на времето.

Учителят и писателят още от най-ранна възраст са неразлъчно свързани. Дори и първите негови издания, в духа на черковно-славянската традиция у нас, са свързани с неговата учителска практика.

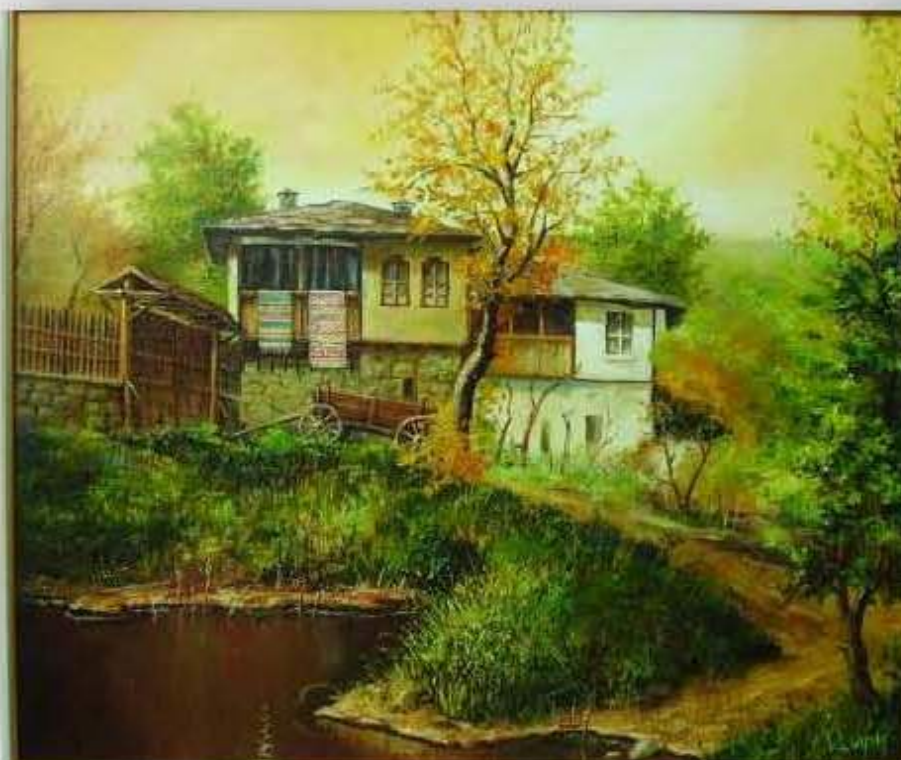
Когато през 1860 г. започва да чете печатаната в "Български книжници" "Нещастна фамилия" на по-младия от него В. Друмев, той заживява с желанието да напише повест кито нея. Две-три години мисли да напише повест, а все не пристъпва към работа. Едва през 1863 г., когато изслушва разказа на Жельо (Жельо), криещ се в Шумен него хайдутин, заинтригувал го преди това с двучасовата си изповед при духовника, който обитавал стая под неговата, през една тъмна нощ на великите пости, Илия Блъсков получава готова първата концепция на своята творба.

Написва повестта - "Изгубена Станка, Истинско събитие из Руско-турската война" и я обявява (1866) в Болград не под свое име, а под името на баща си, страхувайки се да не бъде преследван заради нея от турската власт.

Блъсков изгражда образа на едно нещастно българско семейство, което страда, но което се бори за своето право. Героите на Блъсков - Жельо и Никола, Васил и Петър възстановяват неписания закон за чест и право.

В нейните двадесет глави и едно заключение се разкрива не само образът на непокорния пред насището и безправното, но и "странствуващият рицар", който търси своята изгубена любовна.

Илия Блъсков рамкира повестта не в измисленя, а в реални граници - между Добруджа и Шумен. Събитията, описани в творбата се развиват в шуменски местности и близки селища до града, които и днес съществуват.



ИЛИЯ Р. БЛЪСКОВ
 "ИЗГУБЕНА СТАНКА"

WWW.LIBSHUMEN.ORG

Град Шумен с основан преди 3200 години. Разположен с в долината на р. Поройна в подножието на Шуменското плато, в местността Къшпоковете. През вековете винаги е бил дълга на богата духовна и материална култура. Особено активна културна и просветна дейност се развива през Златния век на България. Шумен е и един от най-активните центрове на българското Възраждане. Тук са живели и работили белжките шумци - възрожденци : Добри Войников, Васил Друев, Сава Доброплодни, Панайот Волов, Нанчо Попович, Илия Р. Елъсков и много други.

Храм „Св. Възнесение“ е построен в гр. Шумен преди шест века. На няколко пъти е разрушаван и съзиждан из основи. Настоящата страда е издигната през 1829 г. Стенописите, иконостасът и вършепната уредба датират от 1933 г. Съхраняват се ценни книги, златотъканка платеница с перли от 1776 г., както и иконата "Св. Св. Кирил и Методий", подарена от генерал Белокопитов на 6 юли /18 юли/ в памет на освобождението на Шумен. По древен обичай в храма са погребани заслужили за вярата и народността си възрожденци.



с. Хан Крум (до 1899 г. - Чаталар, Чатали) е село в Северизточна България. То се намира в община Велики Преслав, област Шумен.

Край селото е открит прабългарски дворец (аул), чието построяване се отнася към строителната дейност на хан Омуртаг, въз основа на Чаталарският надпис. Аулет с архитектурно произведение на Плисковско-Преславската култура.

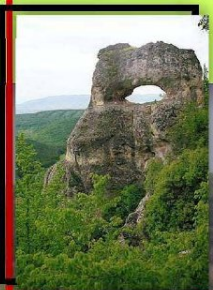
До 1899 година селото носи името Чаталар, след което е преименувано на Цар Крум, а от 1977 година се нарича Хан Крум.

Литературно-краеведски маршрут

с. Осмар се намира на 14 км южно от Шумен между двете стари столици - Плиска и Велики Преслав. В този район са били построени резиденциите на българската дворцова аристокрация.

Заради стратегическото си положение в древността селището винаги се е оказвало на пътя на големите събития. Може би затова днес тук ревностно се отстоява националната идентичност на българина.

В близките околности е скалният манастир **Боаза**. Тук може да се почувства силното естествено енергийно излъчване, обвързващо мястото с асковна култова традиция. За него свидетелства и дървото сичско святилище, около чийто олтар енергийното поле се съгъства най-силно.



гр. Велики Преслав

Град Велики Преслав е разположен в полите на Преславска планина, непосредствено до мястото, където р. Голяма Камчия напуска пролома и се разлива в просторната долина, следвайки неизменно своя път към брега на Черно море.

Преслав е средище на духовен и книжовен живот, свързва с със славянската писменост и със Златния век на българите. Днес останките на многобройните църкви, манастири, работилници, ателиета и дворци могат да се разгледат в Националния историко-археологически резерват Велики Преслав, а щедърите на древните майстори - рисувана керамика, печати, накити, оръжия и др. - в Археологическия музей.

с. Драговео

Село Драговео с разположено на 7 км. от старопрестолния град Велики Преслав в подножието на Драговевския балкан и на 18 км. от град Смядово.

Според легендата селото е основано от дядо Драгой и неговите сипове. Историята му се свързва с хайдутите, които бирали турската хазна, минавала по онези времена по най-прекия път през Балкана. Спасявайки хазната, дядо Драгой получил "огромни правомощия" като награда за лоялността към султана. В селото можело да се заселват само българи, а турчин или хора с друга вяра - не.

По време на Руско-турската война от 1828-1829 година селото е опожарено.



„О, какво прекрасно местоположение, какво привлекателно зрелище имаш ти, мила ми хубава, родна страна! Чудни и драги са украшенията, с които те е изобилино надарила природата! В един пролетен ден, при самото задаване на утрешната зора, човеческото чувствително око не може да ти се нагледа, не може да ти се насити!“

Из "Изгубена Станка"

с. Ивански

Село Ивански се намира на 16 км югоизточно от Шумен. До селото е открита уникална тракийска могила в близост до главния път. Гробничният комплекс се състои от две гробници, едната от които напълно запазена в оригиналния си вид. Датират се от последната четвърт на 4 в. пр. н. е.

Манастирът "Св. св. Петър и Павел" е разположен в местността "Манастирчето" между шумските села Ивански и Златар. Той е построен на мястото на стар манастир от римско време, който е бил разрушен с идването на турците през 14 век.